

वृत्तफल न० वृत्तं फलमय । मरीचे श्वाङ्गिमे श्वदरे च ।

४५ः सांक्राम्य ५५ः मन्त्रेणाञ्च स्त्री टाप् राजनि० ।

वृत्तमञ्जिका स्त्री वृत्ता मञ्जिकेव । श्वेताके २ सोदित्यां
वृत्तायां च राजनि० । [स्त्री राजनि० ।

वृत्तबीज पु० वृत्तानि बीजान्यस्य । श्मिन्नावां २५ः श्वाङ्ग्याम्

वृत्तस्थ लि० वृत्ते गुरुपूजादौ चरिते तिष्ठति स्वा-क ।

वृत्तशब्दो गुरुपूजादिचरितरते ।

वृत्तान्त पु० वृत्तौ जातोऽन्तो निर्णयो यथातः । श्ववादि

२५ः श्विकसंदेशे च चमरः । २५ः प्रक्रियायां श्वाङ्ग्यां ३५ः

श्वाने च मेदि० । ५५ः श्वरे श्वाने ७५ः श्वाने च विभ ।

वृत्ति स्त्री० वृत्त-क्रिन् । श्वत्तने २ स्थितौ श्विवरणे च

मेदि० । करणे क्रिन् ४ जीविकावाञ्च चमरः । श्कोशि-

कोशान्तौ भारत्यारभस्याख्ये नाटकरचनाये "श्चकारे

कोशिकी, वीरे शान्त्यारभते पुनः । रथे रौद्रे च

चोभत्से वृत्तिः सर्वत्र भारती । चतस्रो वृत्तयो ज्ञेयाः

सर्वनाख्य सादृशां श्वाङ्ग्यां श्वेदान्तोक्तं चान्तःकरणादेः

परिचामभेदे च । चान्तःकरणवृत्तिश्चाऽप्यमयोजनादिकं

वेदाऽप्यदर्शितं यथा तद्भागोदयं किङ्कारि गत्य यथा कुल्या-

त्तना वेदारात् प्रविश्य तद्देव चतुर्णां वाद्याकारं भवति

तथा तैलसमचान्तःकरणं चक्षुरादिद्वारा वृत्तादिविषय-

देशं गत्वा वृत्तादिविषयाकारेण परिचमते च एव

परिचामो वृत्तिरित्युच्यते । अनुमित्यादिस्ये त्व चान्तः-

करणस्य न चक्षुरादिदेशगमनं चक्षुरादेश्चक्षुराद्यवधिक-

र्षात् १५० । दम्ब्रियजन्मवृत्तिश्च व्यावरणभङ्गायां वृत्त-

न्त्यायां इति ज्ञतद्वैधं यथोक्तं तत्रैव ७५० । 'वा चान्तः-

करणवृत्तिरावर्णाभिभवार्थेत्येकं मतम् तथा हि

अविद्योपहितचेतस्यैव जीवत्वस्यो वृत्ताद्यविधानचेतस्यैव

जीवत्वपतया जीवस्य चवेदा वृत्तमानप्रवृत्तौ वृत्ताद्यव-

च्छिन्नचेतस्यावरकमद्यानं भूतविद्यापरतन्मस्यस्यापद

वाच्यमभ्युपगन्तव्यम् । एव इति न सर्वदा वृत्तादेभान-

प्रसङ्गः । अनावृतचेतस्यैव भानप्रयोजकत्वात् तस्य

चावरणस्य वृत्तातन्त्रे वृत्तादिपि वृत्तभानं न स्वा-

दिति तद्भूते वृत्तस्य तद्भूतजनकं न चेतन्यमात्रं तद्भा-

वस्य तदनिवर्तकत्वात् नापि वृत्त्युपहितचेतस्य, परो-

क्षस्येऽपि तस्मिन्व्यापतेरिति परोक्षव्यावृत्तवृत्तिविशे-

षस्य तदुपहितचेतस्य वा चावरणभङ्गकल्पितत्वावरणा

भिवभाधो वृत्तिरित्युच्यते । चान्त्यायां वृत्तिरित्यपर

मतम् । चान्त्यायां पञ्चोक्तोऽपरिचिन्ता च च

वृत्तादिप्रदेशे विद्यामानोऽपि वृत्ताद्यपरोक्षवृत्तिविरुद्धमायं

न वृत्तादिनवभाष्यति वृत्तादिना सर्वं तस्य चान्त्या-

भावात् तत्तद्वाकारवृत्तिमायां तु भाष्यति तदेव चान्त्या-

व्यवस्थात् । अतएवोक्तं "वृत्तिवृत्तिविदाभासो ह्यवेतो

व्याप्तो वृत्तम् । तन्मात्रानं विद्या मग्नित्वा भाषायां

चान्त्याः स्मरेत्" इत्यु प्रथमतः अभिप्रायम् चान्त्याः करणवृत्तीनां

भेदादिकं पातञ्जलादिदर्शितमन्तःकरणशब्दे १८५ पु० दृश्यम् ।

"ब्रह्मण्यज्ञानमात्राय वृत्तिव्याप्तिरपेक्षता" वे० वा० । विप्रश्न

जीविष्य वृत्तवृत्तिहरणे दोषो यथा "सदृशं परदशां वा

ब्रह्मवृत्तिं हरेशु चः । च ज्ञतम् इति श्रुत्यः फलं तत् श्रुत्यु

भूतिप । चावन्तोरेव च विज्ञा विद्यायां नेत्यनुदिभिः ।

तावदर्थवृत्तस्य वृत्तपाके च तिष्ठति । तन्मात्रादयं तदु-

पक्षं पातञ्जलमन्त्रमन्त्रम् । तन्मात्रादयं च चान्त्यां ता-

द्यते चान्त्यादरेः । तदन्ते च मन्त्रापायी विद्यायां चावन्ते

ज्ञानिः । अतिवर्षवृत्त्यापि देवमानेन आरते । ततो

भूमिदिहीनस्य प्रजाहीनस्य भानवः । दरिद्रः क्षण्यो

रोगी गृही निभ्यक्तता शुचिः ब्रह्मवे० प्र० ४८५० ।

वृत्तिकर्षिते लि० वृत्त्या कर्षितः । श्विष्यस्यो २५ः श्वमान

वृत्तिके च । [श्वरे ५० स्त्री राजनि० श्वियां स्त्री ।

वृत्तस्थ लि० वृत्तौ तिष्ठति स्वा-क । श्वत्तनां वृत्तादिभि

वृत्त पु० वृत्त-रक्त । श्वत्तनादरे श्विष्यो श्वत्तनां श्वत्तनादरे

३५ः श्वत्तनादरे मेदि० । श्वत्तनां विभः । ७५ः श्विष्यो

वृत्तदिष् ५० वृत्तः । श्वत्तनां हेतवः । वृत्तिपादयोऽप्यल ।

वृत्तहन् पु० वृत्तं वृत्तवान् वृत्त-क्रिप् । श्वत्तनां चमरः ।

वृत्ता चान्त्या वृत्तायां विभु । निर्वर्षके चमरः ।

वृत्तादान न० कर्म० । श्विष्यवृत्ताने वृत्तिवृत्तिरते देवविद्या-

वृत्तिभिर्देवु काव्येषु श्वत्तनादरे च ।

"देवपितृविहीनं यदीश्वरेभ्यः कटोपतः । दन्त्यावृत्तीनां

मात्रेण वेदाग्निप्रतत्ताग्निने । चान्त्यावृत्तिर्नाम दान

सर्वं ब्रह्महणे तथा । श्वत्तनादरे चान्त्यावृत्तिर्नाम दान

ताव च । ज्ञतमाय च श्वत्तनां सर्वदा ब्रह्मविहिने । वा-

जकाय च सर्वदा वृत्तस्याः प्रतये तथा । परिचारकाय

वृत्ताय सर्वदा पितृनाय च । दन्त्यावृत्तिर्नाम दान

वृत्तादानाभि योऽर्थः श्वत्तनादरे । श्वत्तनादरे च श्वत्तनां

तत्प्रवृत्तिविषयि श्वत्तनादरे चान्त्यावृत्तिर्नाम दान

तत्प्रवृत्तिर्नाम दान श्वत्तनादरे चान्त्यावृत्तिर्नाम दान

भवति । नारदेन च "इत्तं चान्त्यावृत्तिर्नाम दान श्वत्तनादरे

चान्त्यावृत्तिर्नाम दान श्वत्तनादरे चान्त्यावृत्तिर्नाम दान